

Katedra politologie a evropských studií FFUP
Hodnocení diplomové práce

Jméno studenta	Klára Furmanová	
Název práce	Analýza preferenčního hlasování v krajských volbách v roce 2016	
	Jméno	Datum
Vedoucí práce		
Oponent práce	Tomáš Lebeda	9. 1. 2018
Celkové hodnocení	E	
Upozornění	V případě plagiatismu je práce automaticky hodnocena jako nedostatečná.	

Podrobné hodnocení práce

	Stupnice						
Hodnocení (+)	A	B	C	D	E	F	Hodnocení (-)
1. Student práci pravidelně konzultoval.*							1. Student práci nekonzultoval.
2. Student prokázal schopnost samostatného přístupu ke zpracování tématu práce.*					x		2. Student neprokázal schopnost samostatného přístupu ke zpracování tématu práce.
3. Vhodně stanovené cíle práce a výzkumné otázky. Kvalitně formulované hypotézy.				x			3. Nevhodně stanovené cíle práce a výzkumné otázky. Nesprávně formulované hypotézy.
4. Obsah práce naplňuje stanovené cíle práce, výzkumné otázky ev. hypotézy.					x		4. Obsah práce nenaplňuje stanovené cíle práce, výzkumné otázky ev. hypotézy.
5. Výborná znalost relevantní literatury a pramenů k tématu práce.					x		5. Nedostatečná znalost relevantní literatury a pramenů k tématu práce.
6. Kriticky hodnotí použité zdroje.					x		6. Nehodnotí použité zdroje.
7. Vhodně zvolené metody a výzkumný přístup; jejich kvalitní popis.				x			7. Nevhodně zvolené metody a nevyjasněný výzkumný přístup.
8. Analytická část práce vychází a navazuje na vhodně zvolené teorie.					x		8. Analytická část práce vychází z nevhodně zvolené teorie. Případně teorie bez relevantních důvodů zcela absentuje.
9. Kvalitně zpracovaná analýza problému.				x			9. Nekvalitně zpracovaná analýza problému, případně absence analýzy.
10. Kvalitní, přehledná prezentace a interpretace výsledků analýzy; kvalitní diskuse závěrů.					x		10. Nedostatečná, příp. nesrozumitelná prezentace a interpretace výsledků analýzy; nedostatečná diskuse závěrů.
11. Kvalitně vypracovaný úvod.					x		11. Nedostatečně vypracovaný úvod.
12. Ucelený závěr obsahující kvalitní syntézu poznatků.				x			12. Nedostatečně vypracovaný závěr.
13. Dostatečně obsáhlý a kvalitně vedený poznámkový aparát a citace zdrojů.			x				13. Nedostatečný poznámkový aparát a citace zdrojů.
14. Dobrá struktura práce a kvalitní, logická výstavba textu.				x			14. Špatná struktura práce a nevhodná výstavba textu
15. Kvalitní jazykové podání (stylistika a gramatika).					x		15. Špatné jazykové podání.
16. Práce je po formální stránce kvalitně vypracovaná.				x			16. Práce je po formální stránce nedostatečně vypracovaná.

Některé body nemusí být hodnoceny, pokud je to v následující části zdůvodněno.

Stupnice hodnocení: A,B, C, D, E, F

Stupeň

A
B
C
D
E
F

Hodnota pro účely výpočtu stud. průměru

1
1,5
2
2,5
3
4

* hodnotí pouze vedoucí práce

Katedra politologie a evropských studií FFUP
Hodnocení diplomové práce

Zdůvodnění podrobného a celkového hodnocení práce:

Magisterskou diplomovou práci Kláry Furmanové posuzuji již podruhé. Jedná se o přepracovanou verzi práce po předchozí neúspěšné obhajobě. Vzhledem k tomu, že byl můj první posudek poměrně rozsáhlý (připojuji jeho textovou část), budu se v tomto posudku věnovat zejména tomu, jak se diplomantka vypořádala s předchozími připomínkami.

Klára Furmanová se věnuje zajímavému a v české politologii poměrně málo zpracovanému tématu preferenčního hlasování (konkrétně v krajských volbách v roce 2016). Na práci jsou patrné poměrně výrazné změny oproti její první verzi.

Úvod práce doznal poněkud menších změn, než by bylo ideální. Autorka se stále poměrně málo věnuje představení metodologie jejího výzkumu. Reflexe literatury a přehled stavu poznání je stále poměrně povrchní, byť je patrná určitá snaha o rozšíření. Přesto je zřejmé, že autorka neprovedla detailnější rešerši existující literatury (zejména zahraniční). Zahrnula některé z prací doporučených v minulém posudku (Toplak, Malcová), ale většinu stále opomíjí (Nohlen, Kolk a Helk, Cox, Farrell, Stegmaier, Tosun a Vlachová). Práce stále zůstává spíše ateoretická a chybí jí silné ukotvení analýzy v teorii.

Autorka významně rozšířila rozsah analýzy na všech 13 krajů a pokusila se i vylepšit jejich design. Ty jsou nyní obvykle průkaznější a smysluplnější, byť se stále nevyhnula některým chybám a nelogičnostem (např. graf 11 nedává příliš velký smysl). Patrná je snaha o vylepšení korelačních analýz a zejména o zlepšení jejich interpretace. Lineární regrese by mohly být lépe popsány. Závěr práce je lépe zpracovaný a nabízí přehlednější shrnutí autorčiných poznatků.

Předložená diplomová práce se sice nezměnila do té míry, aby se z ní stal přesvědčivý odborný text, nicméně jsem přesvědčen, že dostatečně na to, aby mohla být obhájena. Autorka se snažila zapracovat většinu připomínek, zejména ty nejdůležitější. Největší změny jsou patrné v analytické části práce.

Celkově práci hodnotím jako dostatečně zpracovanou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm E.

Původní posudek na první verzi práce:

Magisterská diplomová práce Kláry Furmanové se věnuje zajímavému a v české politologii doposud méně zpracovanému tématu preferenčního hlasování (konkrétně v krajských volbách v roce 2016). Na tuto skutečnost autorka sama v úvodu své práce upozorňuje, a tak předložená práce vzbuzuje očekávání, že by mohla zaplnit některá bílá místa našeho poznání o volebním chování v České republice. Při bližším seznámení se se strukturou práce a jednotlivými kapitolami je ale záhy zřejmé, že práce spíše zaostala za svými možnostmi a skutečným potenciálem, který téma nabízí.

Stupnice hodnocení: A, B, C, D, E, F

Stupeň	Hodnota pro účely výpočtu stud. průměru
A	1
B	1,5
C	2
D	2,5
E	3
F	4

* hodnotí pouze vedoucí práce

Katedra politologie a evropských studií FFUP

Hodnocení diplomové práce

Například hned v samotném úvodu práce, autorka v prvním odstavci píše o tom, na základě jakého zákona se volí do zastupitelstev krajů a jakými změnami prošla legislativa. Na tomto místě by ale čtenář čekal spíše obecnější uvedení do problematiky – náhled autorky do tématu, které si vybrala. Hned v dalším odstavci autorka představuje cíl své práce, jímž je „provést statistickou analýzu preferenčního hlasování v krajských volbách a hledání proměnných, jež mohly ovlivnit voliče při udělování preferenčních hlasů.“ (s. 6) Autorka dále píše o tom, že v práci bude popisovat fenomén využívání preferenčních hlasů v kontextu celé republiky, analýzu preferenčního hlasování ale bude provádět pouze v Olomouckém kraji. Není to pro kvantitativní analýzu a možnost její závěry následně zobecňovat trochu málo?

Velmi zkratkovitě a nedostatečně popisuje autorka také metody zpracování své práce a způsoby analýzy problému. Není zde zcela jasné, jaké fenomény chce autorka sledovat a jak bude v analýze postupovat. To se poté odráží i v samotných výzkumných otázkách, které autorka představuje na s. 7 (je jich celkem 6). Nerozumím například tomu, proč se autorka ptá, zdá můžeme o krajských volbách v roce 2016 hovořit jako o volbách „druhého řádu“? Sama pak na s. 8 píše, že Pavel Šaradín „zařazuje krajské volby mezi tzv. volby druhého řádu.“ Tato výzkumná otázka je tedy nadbytečná. U výzkumných otázek navíc není zřejmé, proč byly formulovány právě v této podobě. Některé z nich by měly být spíše hypotézami (např. zisky starostů), ty by však již vyžadovaly jednoznačné teoretické ukotvení.

Reflexe literatury a přehled o stavu poznání v oblasti preferenčního hlasování, které autorka představuje rovněž v úvodu, jsou velmi povrchní. Způsob zpracování dokazuje, že autorka neprovedla příliš dobrou rešerši existující literatury (zejména zahraniční). Pokud zmiňuje zahraniční práce, pak obvykle ty, které zmiňuje česká odborná literatura. Samostatná rešerše zahraniční literatury není. V oblasti preferenčního hlasování tak scházejí např. práce Toplaka (2009), Nohlena, Kolk a Helka, Coxe, Farrella. Zcela schází důležitý text o českém preferenčním hlasování: Stegmaier, Mary, Jale Tosun, and Klára Vlachová. 2013. “Women’s Parliamentary Representation in the Czech Republic: Does Preference Voting Matter?” *East European Politics and Societies*, 28: 187-204. Pro tzv. domovský nebo sousedský efekt volby kandidáta, kterým se autorka zabývá v kapitole 4.1.2, by bylo vhodné využít článků: Karolína Malcová: Lokální aspekt volební podpory kandidátů do Senátu Parlamentu ČR. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 2/2012.

Dále autorka operuje s textem K. Reifa a Hermanna Schmitta, kteří definovali problematiku voleb druhého řádu. Text ale napsali v 80. letech. Od té doby bylo v tomto tématu publikováno množství článků a byla vedena diskuse řadou jiných autorů. Stejné deficity bychom mohli dokumentovat i na celé řadě jiných příkladů. Tento postup má pak bohužel ještě významnější dopad na to, že práce je v podstatě ateoretická, tedy absentuje ukotvení analýzy v teorii. Teorie je zde pojata pouze jako nezbytná součást práce, pro analýzu však v této podobě nemá význam. Místo diskuse vhodných teoretických východisek autorka vkládá do textu kapitulu č. 2 (historie krajských voleb v českém prostředí), která je v kontextu tématu celé práce zcela nepotřebná.

Nyní k analytické části. Kapitola 3 Analýza preferenčního hlasování v ČR v krajských volbách 2016 má sice 16 stran, avšak analýze preferenčního hlasování se věnuje pouze podkapitola 3.4, která čítá necelých sedm stran.

Hned v úvodu jsme konfrontováni se zcela nesprávným analytickým přístupem. Autorka říká: „Nejvíce preferenčních hlasů udělovali voliči v Jihomoravském kraji (viz graf č. 6). Voliči zde udělili 250 562 preferenčních hlasů napříč všemi kandidujícími stranami. Druhým krajem s největším počtem udělených preferenčních hlasů se s počtem 223 608 stal Středočeský kraj. Jejich prvenství však může být způsobeno i jejich velikostí. Tyto kraje jsou největšími kraji v ČR (rozlohou i na počet obyvatel) a je zde větší pravděpodobnost, že obdrží nejvíce preferenčních hlasů.“ Zprvu, nejedná se o pravděpodobnost, ale o prostý fakt, že je zde registrováno více voličů a tím je zde nejvyšší počet (nikoli nutně procento) zúčastněných voličů. Graf 6 a na něj navázaných několik stran popisu jsou tak nicneříkající a zbytečné. Údaje měly být pochopitelně vyjádřeny v procentech z počtu zúčastněných voličů. Podobně je tomu v případě následujícího grafu 7, tabulek 6 a 7 a textu, který je na něj navázán. Počty preferenčních hlasů pro strany nám nic neřeknou, je třeba je procentuálně vztáhnout k počtu

Stupnice hodnocení: A, B, C, D, E, F

Stupeň

A
B
C
D
E
F

Hodnota pro účely výpočtu stud. průměru

1
1,5
2
2,5
3
4

* hodnotí pouze vedoucí práce

Katedra politologie a evropských studií FFUP

Hodnocení diplomové práce

hlasů, které tyto strany získaly. Jinými slovy, kapitola 3.4 nepřináší žádnou relevantní analýzu preferenčního hlasování v ČR. Její analytický význam je v podstatě nulový. Tato část analýzy je těžko akceptovatelná.

Na prvních čtyřech stranách autorka opět představuje úvod do výsledků voleb v Olomouckém kraji. Není zde zřejmé, proč o stranách, které překročili 5% klauzuli a získaly mandáty, autorka píše jako o vítězných? Hned v úvodu kapitoly 4.1 se setkáváme se stejným druhem chyby, jaký byl přítomen v kapitole 3.4, kdy autorka píše a v grafu 12 ukazuje, kolik preferenčních hlasů bylo odevzdáno v jednotlivých okresech. Údaje opět nevypovídají zhola nic o preferenčním hlasování, jelikož odrážejí lidnatost těchto okresů... Tento nedostatek odstraňuje až tabulka 9. Podobně zavádějící úvaha je na straně 50: „Jak si můžeme všimnout, nejvíce preferenčních hlasů obdržely politické strany, hnutí či koalice, které jsou občanům známé z politického prostředí. Nad hranici 10 tisíc se dostaly strany a hnutí zasedající v dolní komoře Parlamentu ČR.“ To je sice pravda, ale jen proto, že tyto strany získaly nejvíce hlasů. Nic to nevypovídá o aktivitě jejich voličů v udělování preferenčních hlasů.

Pokus o skutečné analýzy přichází až s kapitolou 4.2. Interpretace korelací je zde dosti lopotná. Navíc by mne zajímalo, zda autorka alespoň tuší o diskusi, zda je vhodné u nevýběrových dat uvádět statistickou významnost? V případě věku by mne zajímalo, v jaké podobě vstupovala proměnná věku do korelační analýzy? Dále, zda autorka neuvažovala třeba o možnosti, že by vztah s věkem nebyl lineární? V části o stranické příslušnosti autorka píše: „Korelace nebyla statisticky významná se signifikancí 0,539.“ Není ale zřejmé, jaké proměnné do této korelace vstoupily. Absolutně nerozumím tomu, jak mohla autorka kategorizovat povolání podle ISCO, když k tomu neměla potřebná data. Podoba v jaké je povolání uvedeno na kandidátní listině to podle mne neumožňuje. Koláčový graf je pro znázornění průměrného počtu preferenčních hlasů na základě povolání naprosto nevhodný a v podstatě zavádějící.

Celou analytickou částí se táhne problém podoby proměnných vyjadřujících preferenční hlasování. Autorka často pracuje s počty preferenčních hlasů a to bohužel i v případech, kdy je to nevhodné a měla by být použita procenta. V takových případech jsou výsledky analýzy obvykle ovlivněné intervenující proměnnou, kterou bývá obvykle zisk strany jako celku. Výsledky korelačních analýz jsou pouze stroze popisovány, absentuje však jejich skutečná interpretace, tedy pokus o vysvětlení, proč je tomu tak. Přitom se mnohdy přímo nabízí.

Kapitola 4.3 pracuje s regresními modely. K jejich interpretaci mám jisté výhrady. 1) R square nelze interpretovat aditivně ve vztahu k jednotlivým proměnným. Tedy nelze počítat rozdíl mezi dvěma modely a ten přičíst té proměnné, která nově vstoupila do modelu. 2) Nezdá se mi vhodné použít pro prezentování finálního modelu metodu Stepwise. Ta je možná vhodná pro první pokusy, ale prezentovat by se měly modely zadané metodou Enter, a to klidně i ve více podobách s různými proměnnými. 3) Autorka se zaměřuje na (nesprávnou) interpretaci modelů pomocí rostoucích hodnot R square. Naopak schází obsahová interpretace jednotlivých proměnných v modelech pomocí koeficientů B. Zde se taktéž ukazuje nesprávnost použití metody Stepwise, která postupně generuje modely, nad kterými nemá autor přímou kontrolu. Přes všechny výhrady k analytické části práce musím konstatovat, že v této oblasti je autorka alespoň na správné cestě a problémy jsou odstranitelné.

V závěru se autorka nepřesvědčivě vyjadřuje k jednotlivým výzkumným otázkám. Přestože si to autorka nemyslí, její analýza neodpovídá na první výzkumnou otázku: *Může se o volbách do krajských zastupitelstev v roce 2016 hovořit jako o volbách „druhého řádu“?* Po jazykové stránce není práce ideální. Místy je velmi těžké porozumět tomu, co má autorka skutečně na mysli.

Celkově práci hodnotím jako nedostatečně kvalitně zpracovanou. Navrhuji hodnocení stupněm F a doporučuji její přepracování.

Stupnice hodnocení: A,B, C, D, E, F

Stupeň

A
B
C
D
E
F

Hodnota pro účely výpočtu stud. průměru

1
1,5
2
2,5
3
4